



# DZIENNIK URZĘDOWY

## KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO GDAŃSKIEGO

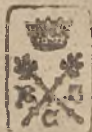
Rok I | Sopot, dnia 15 grudnia 1945 r. | Nr 1



# TREŚĆ

## CZĘŚĆ URZĘDOWA





## CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

# *Do Nauczycielstwa O. S. Gdańskiego*

Przed 6-ciu laty bezlitosny najeźdźca hitlerowski zamknął przed Wami podwoje szkoły polskiej. W ślepej nienawiści do wszystkiego co polskie mordował nauczycieli, po barbarzyńsku, usunął polską książkę i cały dobytek szkolny. W tych ciężkich latach nie zaprzestaliście uczyć naszej młodzieży. Uczyliście w tajnych kompletach, wiedząc, że w każdej chwili możecie być zniszczeni przez gestapowca pruskiego.

Jeszcze tak niedawno skradaliście się przez ulice miasta, kryjąc się przed okiem żandarma lub szpicla hitlerowskiego. Jeszcze tak niedawno musieliście nadsłuchiwać, czy pode drzwiami nie rozlega się stuk ciężko okutych butów satrapy niemieckiego. Czekaliście z upragnieniem na dzień uroczysty, który po 6-cioletniej przerwie pełnej tragicznych przeżyć otworzy wreszcie przed Wami bramy szkoły polskiej. Ta chwila upragniona zaistniała. Po 6-ciu latach straszliwych zmagań narodów wybiła dla nas godzina wyzwolenia. Na ziemiach polskich pracą ofiarnych jednostek odbudowuje się Wolną Ojczyznę, wywalczoną orężem żołnierza polskiego na różnych kontynentach świata, krwią męczenników z więzień niemieckich, Majdanka, Oświęcimia i innych miejsc kaźni.

Rząd Jedności Narodowej uznał za najważniejszą sprawę stworzenia szkoły polskiej. Młodzież nasza zahartowana w ogniowej próbie minionych 6-ciu lat musi zdobyć gruntowną wiedzę, by podjąć się godnie swych przyszłych zadań. W niedalekiej przyszłości nasza młodzież weźmie udział w gojeniu ran zadanych przez wojnę Ojczyźnie, w budowaniu państwa demokratycznego opartego na zasadach sprawiedliwości społecznej. Rozpoczęliśmy rok szkolny 4-go września, był to dzień głębokich wzruszeń dla Was, i dla młodzieży. Rozpoczęliśmy naukę w warunkach wyjątkowo ciężkich, które wymagają od nas wielkiej, ofiarnej pracy. Niech żadne trudności i braki nie zrażają Was. Koledzy, wierzę, że wnieśliście ze sobą w mury szkolne wielki zapał do pracy.

Pamiętajmy o jednym, że każdy stracony dzień nauki opóźnia wielkie dzieło odbudowy naszego kraju. Wspólnymi siłami zbudujemy Nową, Demokratyczną, Szczęśliwą, Naszą Ojczyznę!

Do tej pracy z całego serca Was zachęcam! Mam niezłomną wiarę, że pokonacie wszystkie trudności i z osiągniętych wyników swej pracy będziecie zadowoleni!

1. NIECH ŻYJE NIEPODLEGŁA SUWERENNA DEMOKRATYCZNA RZECZPOSPOLITA!
2. NIECH ŻYJE SZKOŁA POLSKA !
3. NIECH ŻYJE NAUCZYCIELSTWO POLSKIE !
4. NIECH ŻYJE MŁODZIEŻ POLSKA !

**Kurator Okręgu Szkoln. Gdańskiego**
**MGR MŁYNARCZYK JAN**

1

# *U S T A W A*

z dnia 22 lipca 1945 r.

## *o ustanowieniu Narodowego Święta Odrodzenia Polski*

*(Przedruk z Dziennika Ustaw R. P. z dnia 31 sierpnia 1945 r. Nr 32, poz. 194)*

**Art. 1.** Celem upamiętnienia po wsze czasy Odrodzenia Niepodległego i Demokratycznego Państwa Polskiego — dzień 22 lipca, jako dzień powstania Suwerennej władzy Narodu Polskiego, stanowić będzie Narodowe Święto Odrodzenia Polski.

**Art. 2.** Dzień 22 lipca jest wolny od pracy.

**Art. 3.** Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim ministrom.

**Art. 4.** Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 22 lipca 1945 r. Równocześnie traci moc ustawa z dnia 23 kwietnia 1937 r. o Święcie Niepodległości (Dz. U. R. P. Nr 33. poz. 255).

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
**Bolesław Bierut**

Prezes Rady Ministrów:
**Edward Osóbka-Morawski**
Minister Obrony Narodowej:
**Michał Żymierski, Marszałek Polski**
w/z Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
**Szyszko**
Minister Zdrowia:
**Franciszek Litwin**
Minister Spraw Zagranicznych:
**Wincenty Rzymowski**
Minister Administracji Publicznej:
**Władysław Kiernik**
Minister Bezpieczeństwa Publicznego:
**Stanisław Radkiewicz**
Minister Skarbu:
**Konstanty Dąbrowski**
w/z Minister Przemysłu:
**Ciszewski**
Minister Komunikacji:
**Jan Rabanowski**
w/z Minister Poczt i Telegrafów:
**Roman Pallasek**
Minister Lasów:
**Stanisław Tkaczow**
w/z Minister Pracy i Opieki Społecznej:
**Edmund Giebartowski**
Minister Oświaty:
**Czesław Wycech**
Minister Kultury i Sztuki:
**Władysław Kowalski**
Minister Sprawiedliwości:
**Henryk Świątkowski**
Minister Odbudowy Kraju:
**Michał Kaczorowski**
Minister Informacji i Propagandy:
**Stefan Matuszewski**
Minister Aprowizacji i Handlu:
**Jerzy Sztachelski**
w/z Minister Żeglugi i Handlu Zagranicznego:
**Z. Wyrożemski**

---

2

# *U C H W A Ł A*
# *R a d y M i n i s t r ó w*

z dnia 18. sierpnia 1945 r.

## *w sprawie zwolnienia budynków szkolnych zajętych na inne cele*

Celem umożliwienia należytego rozwoju oświaty i rozpoczęcia normalnej pracy szkolnej od września b. r. Rada Ministrów uchwala:

§ 1. Wszelkie budynki stanowiące własność Państwa, samorządu, innych instytucyj prawa publicznego oraz osób fizycznych, a przeznaczone na cele szkolne, o ile są zajęte na cele nieszkolne, powinny być jak najrychlej zwrócone właściwej instytucji oświatowej.

§ 2. Instytucje lub jednostki wojskowe zajmujące budynki szkolne w miastach winny być przeniesione za miasto w terminie do 1-go października 1945 r., jeśli ich obecność w tych miastach nie jest nieodzowna.

§ 3. Wojewodom poleca się współdziałanie przy przenoszeniu odnośnych instytucyj z budynków szkolnych do innych budynków, które winny im być udostępnione.

§ 4. Wykonanie tego zarządzenia powierza się poszczególnym Ministrom w porozumieniu z Ministrem Oświaty.

3

# ROZPORZĄDZENIE
## Ministra Oświaty

z dnia 18 sierpnia 1945 r. (Nr IIKN-720/45/N)

**o uznaniu dyplomów z ukończenia Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, Instytutu Pedagogicznego w niektórych obozach jeńców wojennych za równoważne z dyplomami na nauczyciela szkół średnich ogólnokształcących i liceów pedagogicznych.**

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r. dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 828) wraz ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 75, poz. 740) oraz ustawą z dnia 12 stycznia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 59) zarządzam. co następuje:

§ 1. (1) Dyplomy z ukończenia Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, zorganizowanego na podstawie okólników Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 sierpnia 1921 r. L. 24318/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 16, poz. 164) i z dnia 28 lutego 1925 r. L. 2975/I (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr 6, poz. 63), uznaje się za równoważne z dyplomami na nauczyciela szkół średnich ogólnokształcących i liceów pedagogicznych w zakresie przedmiotów wymienionych w dyplomie.

(2) Dyplomy z ukończenia Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, zorganizowanego na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 lipca 1930 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 107), uznaje się za równoważne z dyplomami na nauczyciela liceów pedagogicznych w zakresie przedmiotów pedagogicznych.

(3) Dyplomy z ukończenia Instytutu Pedagogicznego w Katowicach począwszy od roku szkolnego 1931-2, dyplomy Instytutu Pedagogicznego Zw. Nauczycielstwa Polskiego oraz dyplomy wydane przez Komisję Weryfikacyjną dla absolwentów Nauczycielskich Instytutów Pedagogicznych w ofic. obozach jeńców woj. w Woldenbergu, Neubrandenburg, Prenzlau uznaje się za równoważne z dyplomami na nauczyciela liceów pedagogicznych w zakresie przedmiotów pedagogicznych.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty
**Cz. Wycech**

---

4

# ZARZĄDZENIE
## Ministra Oświaty

z dnia 28 sierpnia 1945 r. (Nr IIKN-678/45/N)

*w sprawie otwarcia Państwowego Pedagogium w Oliwie pod Gdańskiem*

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 304) oraz art. 2, 40 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38. poz. 489), zarządzam, co następuje:

§ 1. Tworzy się Państwowe Pedagogium w Oliwie pod Gdańskiem.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1945 r.

Minister Oświaty
**Cz. Wycech**

---

5

# Instrukcja programowa

z dnia 18 sierpnia 1945 r. (Nr II Sr-900/45/N)

*dla kl. II gimnazjum ogólnokształcącego na rok szkolny 1945/46*

W związku z instrukcją Ministerstwa Oświaty z dnia 16 lipca 1945 r. Nr II Sr —364/45 N dotyczącą organizacji roku szkolnego 1945-46 w szkolnictwie średnim ogólnokształcącym oraz instrukcją programową z dnia 18 sierpnia 1945 r. Ministerstwo Oświaty ustala następującą instrukcję programową dotyczącą kl. II gimnazjum ogólnokształcącego na rok szkolny 1945-46.

W kl. II wprowadza się następujące zmiany:

1. Odnośnie języka polskiego należy w toku opracowania materiału gramatycznego przewidzianego w programie na kl. II uwzględnić materiał gramatyczny nie objęty programem VII klasy szkoły powszechnej. Należy przypomnieć wiadomości o głosce i literze, samogłoskach i spółgłoskach. Budowa słowotwórcza wyrazu. Znaczenie rdzenia, przyrostka i przedrostka. Znaczenie wyrazów realne, etymologiczne, właściwe i przenośne. Powtórzenie wiadomości o szeregu fleksyjnym przypadków rzeczownika, podział na gromady deklinacyjne. Z nauki o zdaniu należy pogłębić wiadomości o zdaniach złożonych współrzędnie i podrzędnie. Rozróżnianie związków czasowych, przyczynowych, celowych. skutkowych, warunkowych w zdaniach złożonych.

Kilka czytanek ilustrujących przejawy życia starożytnego Wschodu, klasycznej Grecji i Rzymu, oraz wczesnego średniowiecza.

2. Co się tyczy języka łacińskiego i języka obcego nowożytnego, należy zorganizować pracę tak, by materiał klasy I-ej z tą grupą. która przyszła ze szkoły powszechnej, w swych podstawowych elementach był przez młodzież przyswojony przez zorganizowanie i prowadzenie odpowiednich zespołów, czy kompletów. Należy się liczyć z ewentualnym przesunięciem materiału nieprzerobionego do kl. III-ej.

3. Odnośnie nauczania historii należy z grupą uczniów, która przyszła ze szkoły powszechnej przerobić zasadnicze elementy z historii starożytnej w tempie przyśpieszonym.

4. Programy pozostałych przedmiotów obowiązujące w klasie II-ej pozostają bez zmiany.

Dyrektor Departamentu
**W. Schayer.**

---

6

# *OKÓLNIK Nr 41*

z dnia 14 sierpnia 1945 r. (Nr II Sr-4661/45)

*w sprawie przyjmowania do szkół dzieci i młodzieży, wpisanych przez okupanta na niemiecką listę narodową lub zaliczonych przez niego do jednej z narodowości uprzywilejowanych.*

Celem unormowania trybu postępowania w sprawie podanej wyżej zarządzam, co następuje:

I. Bez specjalnych zastrzeżeń należy przyjmować do szkół dzieci, które zostały wciągnięte na jedną z niemieckich list narodowych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i b. Wolnego m. Gdańska, jeżeli w roku kalendarzowym 1945 liczą mniej niż 14 lat ukończonych.

II. Dzieci starsze, aniżeli wymienione w ustępie I-szym, jeżeli zostały wciągnięte na jedną z niemieckich list narodowych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i b. Wolnego m. Gdańska — należy przyjmować do szkół po przedłożeniu jednego z następujących dokumentów:

1) zaświadczenia stałego lub tymczasowego o złożeniu deklaracji wierności Narodowi i demokratycznemu Państwu Polskiemu, wystawionego przez właściwą władzę administracyjną;
2) zaświadczenia prokuratora specjalnego sądu karnego o zwolnieniu od przytrzymania lub skierowania do obozu. albo zaświadczenia sądu grodzkiego o złożeniu wniosku o rehabilitację;
3) orzeczenia rehabilitującego, uzyskanego w sądzie grodzkim lub specjalnym sądzie karnym.

Dokument ten lub jego uwierzytelniony odpis należy przechować w aktach szkolnych ucznia.

III. Uczeń, który zapisując się do szkoły zataił fakt, że podczas okupacji figurował na niemieckiej liście narodowej, zostanie usunięty ze szkoły.

IV. Jeżeli przeciwko uczniowi przyjętemu zgodnie z ustępem II zostaną wysunięte poważne zarzuty współpracy z okupantem na szkodę Narodu Polskiego lub poszczególnych obywateli Państwa Polskiego, Rada Pedagogiczna. a w szkołach wyższych Rada Wydziału, usunie ucznia ze szkoły do czasu uzyskania przez niego odpowiedniego zaświadczenia prokuratora lub orzeczenia właściwego sądu o uzyskaniu rehabilitacji.

V. Dzieci i młodzież narodowości polskiej zaliczone przez okupanta do jednej z narodowości nieniemieckich przez niego uprzywilejowanych podlegają tym samym przepisom przy przyjmowaniu do szkół, co dzieci i młodzież narodowości polskiej zapisane na niemiecką listę narodową.

VI. Uczniów przyjętych do szkół na podstawie niniejszego zarządzenia należy otoczyć staranną opieką wychowawczą i nie dopuszczając do dyskryminacji ze strony współuczniów dążyć do najskuteczniejszego usunięcia ewent. wpływów szkoły hitlerowskiej i jak najszybszego związania ich z polskim narodem i jego kulturą.

VII. Niniejsze zarządzenie odnosi się zarówno do dzieci i młodzieży, które w roku szkolnym 1944/45 uczęszczały do szkół, jak i do tych, które zostaną przyjęte na rok szkolny 1945—46.

Uczniowie, należący do kategorii młodzieży objętej ustępem II-gim, którzy zostali przyjęci do szkół przed wydaniem niniejszego zarządzenia, winni do 31 sierpnia 1945 r. przedłożyć szkołom jeden z dokumentów wymienionych w tym ustępie. Uczniowie, którzy do tego terminu dokumentu wymaganego nie przedstawią, winni być usunięci ze szkoły.

Minister Oświaty: **Cz. Wycech**

7

# OKÓLNIK Nr 49

z dnia 12 września 1945 r. (Nr. IP - 4441/45)

## *o przestępstwach urzędniczych*

Podaję do wiadomości i stosowania okólnik Prezesa Rady Ministrów Nr 48 z dnia 4 września 1945 r. o przestępstwach urzędniczych.

Okólnik ten należy podać do wiadomości urzędom, zakładom i instytucjom podległym.

Minister Oświaty: **Cz. Wycech**

PREZES RADY MINISTRÓW

Odpis.

# *Okólnik Nr 48*

z dnia 4 września 1945 r.

## *o przestępstwach urzędniczych*

Ministerstwo Sprawiedliwości zawiadomiło, że na Zjeździe Prezesów i Prokuratorów Sądów Apelacyjnych i Specjalnych Sądów Karnych podnoszono skargi, że władze, urzędy i instytucje państwowe i samorządowe niejednokrotnie nie tylko nie donoszą o przestępstwach urzędniczych, ale — nie rozumiejąc swego obowiązku — odmawiają prokuratorom prawa ścigania przestępstw.

Uznając słuszność tych skarg wyjaśniam, że w myśl przepisów art. 242 kodeksu postępowania karnego, władze mają obowiązek zawiadomienia prokuratora o każdym wypadku popełnienia przez podległych im funkcjonariuszów państwowych przestępstwa ściganego z urzędu, o którym otrzymują wiadomość; obowiązek ten ustalają również przepisy służbowe lub dyscyplinarne, a jego niedopełnienie stanowi nie tylko naruszenie obowiązków służbowych, lecz również przestępstwo z art. 286 kodeksu karnego, które, osłabiając należytą represję karną może się przyczynić do szerzenia przestępstw urzędniczych.

Wobec powyższego i dla skutecznego zwalczania przestępczości, proszę Ob. Ob. Ministrów o wydanie podległym Im władzom, urzędom i instytucjom zarządzeń:

1) by władze (urzędy, instytucje), dowiedziawszy się o popełnieniu przez funkcjonariusza służby prawno - publicznej (państwowej, samorządowej, przedsiębiorstw państwowych) przestępstwa, ściganego z urzędu, w ciągu 24 godzin po wstępnym zbadaniu sprawy, zawiadamiały o nim prokuratora, niezależnie od dochodzeń dyscyplinarnych, przy czym ocena istoty wypadku i istniejących dowodów należy w postępowaniu sądowym wyłącznie do prokuratora, władze zaś mają obowiązek zapewnienia prokuratorom rzeczywistej współpracy przy ściganiu przestępstw urzędniczych;
2) pociągania do odpowiedzialności karno - sądowej lub dyscyplinarnej, zależnie od winy, kierowników władz (urzędów, instytucyj), którzy obowiązku tego nie dopełnią w terminie albo zaniechają dopełnienia w ogóle;
3) pociągania do odpowiedzialności karnej lub dyscyplinarnej, zależnie od winy, bezpośredniego przełożonego oraz urzędników, do których należało sprawowanie kontroli nad czynnościami funkcjonariusza, który dopuścił się nadużyć;
4) by kierownicy podległych Ob. Ob. Ministrom władz, urzędów i instytucyj współdziałali w ściganiu przestępstw z Biurem Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej;
5) podania do wiadomości funkcjonariuszom służby publicznej (państwowej, samorządowej, przedsiębiorstw państwowych) okólnika Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 1945 r. Nr 36, załączonego w odpisie.

Zwracam uwagę, że niedopełnienie obowiązku z art. 242 u. p. k. stanowi przestępstwo, zagrożone surową karą, przewidzianą w art. 286 k. k.

Nadesłania odpisów wydanych zarządzeń oczekuję do dnia 25.IX. 1945 r.

Prezes Rady Ministrów:
(—) **E. Osóbka-Morawski**

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Ministerstwo Sprawiedliwości
Nr M-118/45

Odpis
Załącznik do okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 1945 r. Nr 48.

# *Okólnik Nr 36*

Do
Ob. Ob. Prezesów i Prokuratorów Sądów Apelacyjnych i Okręgowych oraz Sędziów sprawujących Kierownictwo Sądów Grodzkich.

Wobec stwierdzonego na ostatnim Zjeździe Prezesów i Prokuratorów Sądów Karnych wzrostu przestępstw urzędniczych i służbowych polecam dla skutecznego ich zwalczania:

1) przyśpieszyć postępowanie i zaostrzyć represje w sprawach o przestępstwa urzędnicze i służbowe (kradzieże, defraudacje, łapownictwo, t. zw. szabrownictwo i t. p.);
2) zwrócić szczególną uwagę na przestępstwa urzędnicze w dziedzinie aprowizacji, transportu i przydziału mieszkań (Komisje Mieszkaniowe), stosując ostrzejsze środki zapobiegawcze (areszt, wysokie kaucje),

3) przyśpieszyć i zaostrzyć represje karne (jak najwyższe grzywny) przeciwko spekulantom,

4) ułatwiać prace Biura Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej przez stosowanie na jego wniosek, jako środka zapobiegawczego, aresztu podejrzanego, w celu uniemożliwienia zatarcia śladów przestępstwa.

Minister Sprawiedliwości (—) **H. Świątkowski**

Za zgodność:

Dyrektor Biura Personalnego (—) **J. Osmólski**

Warszawa, dnia 4 września 1945 r.

8

# *D E K R E T*

z dnia 24 maja 1945 roku

*o zmianie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego*

z dnia 27 grudnia 1944 r.

*o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych*

*(Przedruk z Dziennika Ustaw R.P. z dnia 27 lipca 1945 r. Nr 24, poz. 137)*

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje :

Art. 1. W dekrecie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 88) wprowadza się zmiany następujące :

1) Zdanie wstępne art. 2 otrzymuje brzmienie: „Ustanawia się dodatek wojenny do uposażeń, dodatków funkcyjnych i służbowych osób wymienionych w art. 1 oraz dodatek specjalny do dodatku lokalnego tychże osób pełniących służbę w m. st. Warszawie. Dodatki te będą wypłacane do czasu unormowania stosunków gospodarczych według następujących tabel:"

2) po tabeli: „C. Dodatek wojenny do dodatku funkcyjnego" dodaje się tabelę:

„D. Dodatek specjalny do dodatku lokalnego".

| Wysokość dodatku lokalnego | Wysokość dodatku specjaln. |
|---|---|
| do 15 zł | 300 zł |
| ponad 15 zł do 20 zł | 320 zł |
| „ 20 zł „ 25 zł | 340 zł |
| „ 25 zł „ 30 zł | 360 zł |
| „ 30 zł „ 40 zł | 400 zł |
| „ 40 zł „ 50 zł | 440 zł |
| „ 50 zł „ 65 zł | 500 zł |
| „ 65 zł „ 100 zł | 540 zł |
| „ 100 zł „ 150 zł | 570 zł |
| „ 150 zł „ 225 zł | 600 zł |
| „ 225 zł „ 300 zł | 650 zł |
| „ 300 zł | 700 zł |

3) art. 3 ustęp drugi otrzymuje brzmienie :

„Za członka rodziny uważa się pozostające na utrzymaniu osoby pobierającej dodatek: żonę i dzieci (ślubne, nieślubne, adoptowane i pasierbowie) w wieku do lat 14. o ile zaś uczęszczają do szkoły powszechnej, średniej lub wyższej, do czasu ukończenia szkół".

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz wszystkim interesowanym Ministrom.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (t. j. z dniem 27 lipca 1945 r.) z mocą obowiązującą od dnia 1 marca 1945 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
**Bolesław Bierut**

Prezes Rady Ministrów:
**Edward Osóbka-Morawski**

Minister Obrony Narodowej:
**Michał Żymierski**

Minister Skarbu **Konstanty Dąbrowski**

Minister Spraw Zagranicznych:
**Wincenty Rzymowski**

Minister Administracji Publicznej:
**Edward Ochab**

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:
**Stanisław Radkiewicz**

Minister Pracy i Opieki Społecznej:
**Wiktor Trojanowski**

w/z Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
**Michał Szyszko**

w/z Minister Aprowizacji i Handlu:
**Kazimierz Petrusewicz**

Minister Poczt i Telegrafów:
**Tadeusz Kapeliński**

Minister Kultury i Sztuki:
**Edmund Zalewski**

Minister Oświaty:
**Stanisław Skrzeszewski**

Minister Zdrowia:
**Franciszek Litwin**

w/z Minister Komunikacji:
**Józef Olewiński**

Minister Przemysłu:
**Hilary Minc**

Minister Sprawiedliwości:
**Henryk Świątkowski**

Minister Informacji i Propagandy:
**Stefan Matuszewski**

9

*w sprawie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe*

# OKÓLNIK
# Ministerstwa Oświaty

z dnia 22 października 1945 r. (NrIIP 2000/45/N)

Należy honorować w godzinach nadliczbowych dodatkową pracę nauczyciela licząc w następującym wymiarze za:

a) wychowawstwo klasowe — 3 godz. tygodniowo (w szkołach, w których są klasy łączone, wychowawstwo kompletu uczniów, uczących się jednocześnie w tej samej izbie, uważać należy za jedno wychowawstwo),

b) opieka nad biblioteką szkolną i prowadzenie czytelnictwa młodzieży — 3 godz. tygodniowo,

c) opieka nad uczniowskimi organizacjami szkolnymi — 3 godz. tygodniowo,

d) kierownictwo gabinetów szkolnych — 3 godz. tygodniowo,

e) opieka nad ogrodem szkolnym — 3 godz. tygodn.

f) kierownicy szkół za prowadzenie nadzoru nad wypełnieniem obowiązku szkolnego i prowadzenie akt z tym związanych w szkołach o 1—4 naucz.—6 godzin tygodniowo; w szkołach o 5 i więcej nauczycielach 12 godzin tygodniowo (niezależnie od zniżki godzin).

Łącznie liczba godzin nadliczbowych tygodniowo dla jednego nauczyciela lub kierownika winna wynosić od 8 — 12 z tym, że przynajmniej 1/4 powinna stanowić wynagrodzenie za lekcje dodatkowe, a 3/4 z tytułu czynności wymienionych powyżej w punktach od a) do f).

Wynagrodzenie za jedną godzinę tygodniowo w stosunku miesięcznym wynosi 60.— zł.

Norma ta stosuje się również do nauczycieli religii etatowych i nieetatowych.

Dyrektor Departamentu:
(—) W. Schayer.

---

10

# OKÓLNIK Nr 37

z dnia 31 lipca 1945 r. (Nr. IP-1628/45/N)

*w sprawie przeszeregowania nauczycieli*

W związku z ogłoszeniem rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26.6.1945 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 140) (dz. Urz. Min. Oświaty z r. 1945, Nr 3, poz. 77) oraz koniecznością jak najszybszego wprowadzenia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.5.1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 126) (dz. Urz. Min. Oświaty z r. 1945, Nr 2, poz. 54) Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, co następuje:

1) Jednym z czynników decydujących o wysokości uposażenia nauczycieli jest wysługa lat, na którą w myśl obowiązujących przepisów prawnych składają się 3 okresy: 1) lata służby zaliczone lub policzalne do 1.9.1939 r. 2) czas pracy w szkolnictwie jawnym w czasie okupacji oraz 3) okres wojenny, który może mieć wpływ na wysokość uposażenia nauczyciela po zaliczeniu go przez Komisję Weryfikacyjną działającą w myśl powołanego na wstępie rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26.6.1945 r.

Przy przeszeregowaniu nauczycieli na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.5.1945 r. (poz. 126, Dz. Ust. z r. 1945) należałoby wszystkie wymienione okresy służby uwzględnić jednocześnie. Z uwagi jednakże na to, że organizacja Komisji Weryfikacyjnych w wielu wypadkach może potrwać dłuższy okres czasu oraz, że grupa nauczycieli posiadających uprawnienia do zaliczenia okresu wojennego przez Komisję Weryfikacyjną jest stosunkowo nieduża, i że w wielu wypadkach zaliczenie przez Komisję Weryfikacyjną pewnego okresu czasu może nie mieć wpływu na podwyższenie grupy uposażenia, a tylko wpłynie na wcześniejszy termin awansu w przyszłości, — Ministerstwo Oświaty poleca przeszeregować wszystkich czynnych nauczycieli już teraz, nie czekając na orzeczenie Komisji Weryfikacyjnej, przy uwzględnieniu służby zaliczonej lub policzalnej do 1.9. 1939 r. oraz udowodnionej pracy nauczycielskiej w szkolnictwie polskim jawnym na terenach okupowanych lub za granicą. W tym celu należy wezwać nauczycieli, zatrudnionych w szkolnictwie jawnym w czasie okupacji, do niezwłocznego zgłaszania udokumentowanych roszczeń o zaliczenie pracy w szkolnictwie i dokonywać przeszeregowań z równoczesnym zarządzeniem wypłaty odpowiedniego wyrównania poborów.

Wyjątek stanowić będą te przypadki, gdy zachodzi wątpliwość co do nienagannego zachowania się nauczyciela w czasie okupacji. Wówczas sprawę należy przekazać Komisji Weryfikacyjnej, a nauczyciela przeszeregować tylko przy uwzględnieniu jego służby do 1.9.1939 r. Po orzeczeniu Komisji Weryfikacyjnej w sensie dla nauczyciela przychylnym należy go przeszeregować po raz drugi.

Grupa nauczycieli, mająca za sobą tajne nauczanie będzie, po pozytywnym orzeczeniu Komisji Weryfikacyjnej, przeszeregowana ponownie już po uwzględnieniu zaliczonego okresu wojennego i to tylko w tych oczywiście przypadkach, gdy zaliczenie dokonane przez Komisję Weryfikacyjną będzie miało

wpływ na zmianę uposażenia nauczyciela. W wielu wypadkach chodzić może tylko o zmianę terminu przesunięcia do wyższej grupy uposażenia.

2) Jednocześnie w związku z zapytaniami jednego z Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo dodaje, że:

a) w wypadku, gdy nauczyciel rozpoczął służbę po 1.1.1945 r. (po ustaniu okupacji) przeszeregowanie w myśl zasad rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24. 5. 1945 r., poz. 126 Dz. Ust. nastąpić winno od dnia objęcia przez niego obowiązków służbowych lub od daty, od której otrzymał pobory służbowe. Od tego też terminu należy mu się wyrównanie poborów.

b) Przepisy Działu IV Rozdz. 3 pkt. A. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19.12. 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 781) jako normy przejściowe— straciły moc obowiązującą z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.5.1945 (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 126), które w sposób jednolity, nie przewidując żadnych wyłączeń, uregulowały sprawę awansu nauczycieli.

c) Okresy pracy w jawnym szkolnictwie na terenach wschodnich (tereny zabużańskie, Małopolska Wschodnia) są terenami okupowanymi w rozumieniu § 2 rozp. Rady Ministrów z dn. 24.5. 1945 r., poz. 126 Dz. Ust., a więc w rozumieniu § 3 (1) rozporządzenia Ministra Oświaty z dn. 26.6.1945 r., poz. 140 Dz. Ustaw tylko w odniesieniu do okresu okupacji niemieckiej. W innych przypadkach pracę tę należy traktować jako pracę zagraniczną.

Dyrektor Departamentu:
**E. Kuroczko**

---

11

# *ZARZĄDZENIE*
## *Kierownika Resortu Oświaty*

z dnia 15 września 1944 r. (Nr IO - 1972/44)

*w sprawie podziału roku szkolnego na okresy w publicznych szkołach powszechnych, w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli*

W sprawie podziału roku szkolnego zarządzam co następuje:

1. Rok szkolny dzieli się na dwa półrocza: pierwsze półrocze od 1 września do 30 stycznia, drugie od 3-go lutego do końca czerwca.
2. Każde półrocze dzieli się na dwa okresy.
3. Czas trwania okresów jest następujący:
   I — od 1 września do 15 listopada,
   II — od 16 listopada do 30 stycznia,
   III — od 3-go lutego do 15-go kwietnia, lub gdy dzień 15 kwietnia przypada na czas ferii wielkanocnych — do dnia rozpoczęcia ferii,
   IV — od dnia 16 kwietnia, lub od zakończenia ferii wielkanocnych — gdy dzień 16 kwietnia przypada na czas ich trwania— do końca czerwca.
4. Każdy okres zamyka się posiedzeniem komisji klasowych w celu ustalenia ocen postępów w naukach i sprawowaniu się uczniów i uczennic, nadto posiedzeniem Rady Pedagogicznej, celem rozpatrzenia ogólnych wyników pracy w ciągu ubiegłego okresu i zamierzeń na przyszłość.
5. Po pierwszej i trzeciej konferencji okresowej opiekun klasy zawiadamia pisemnie odpowiedzialny nadzór domowy o ujemnych postępach ucznia lub uczennicy w nauce i sprawowaniu. Po I i II półroczu uczniowie i uczennice otrzymują świadectwa szkolne.
6. Ferie zimowe trwają od dnia 23 grudnia do dnia 2 stycznia włącznie następnego roku kalendarzowego. Ferie wielkanocne trwają 7 dni, od wielkiego czwartku włącznie do środy poświątecznej włącznie. Ferie letnie dla szkół, które rozpoczęły naukę we wrześniu 1944 r. trwają od 1 lipca do 31 sierpnia włącznie.
7. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc wszelkie sprzeczne z powyższym przepisy dotychczasowe.
8. Dla szkół, które rozpoczną pracę po wrześniu b. r. będą wydane osobne zarządzenia.

Kierownik Resortu Oświaty:
(—) dr. **St. Skrzeszewski**

---

12

# *Dekret*

z dnia 6 października 1945 r.

*o zmianie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego*

z dnia 27 grudnia 1944 r.

*o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych*

Na podstawie ustawy z dnia 3-go stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza co następuje:

Art. 1. W dekrecie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 roku o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 88), zmienionym dekretem z dnia 24 maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 24, poz. 137), tabele w art. 2: „A. Funkcjonariusze, pracownicy przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych" i „B. Sędziowie i prokuratorzy oraz asesorzy sądowi" otrzymują brzmienie:

A. Funkcjonariusze, pracownicy przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych.

| Uposażenie zasadnicze miesięczne | | Wysokość dodatku wojennego |
|---|---|---|
| | do 100 zł | 500 zł |
| ponad 100 zł | „ 130 „ | 545 „ |
| „ 130 „ | „ 160 „ | 590 „ |
| „ 160 „ | „ 210 „ | 615 „ |
| „ 210 „ | „ 260 „ | 640 „ |
| „ 260 „ | „ 335 „ | 665 „ |
| „ 335 „ | „ 450 „ | 700 „ |
| „ 450 „ | „ 700 „ | 750 „ |
| „ 700 „ | „ 1000 „ | 800 „ |
| „ 1000 „ | „ 1500 „ | 800 „ |
| „ 1500 „ | „ 2000 „ | 800 „ |
| „ 2000 „ | | 900 „ |

B. Sędziowie i prokuratorzy

| W grupie uposażenia | Dodatek wojenny dla sędziów i prokuratorów | Uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem wojennym |
|---|---|---|
| I | 1350 zł | 2450 zł |
| II | 1320 „ | 2120 „ |
| III | 1200 „ | 1775 „ |
| IV | 1100 „ | 1525 „ |

Asesorzy Sądowi

| W grupie uposażenia | Dodatek wojenny dla asesorów | Uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem wojennym |
|---|---|---|
| VII | 1080 zł | 1415 zł |
| VIII | 1060 „ | 1320 „ |

Art. 2. Dekret niniejszy nie dotyczy pracowników przedsiębiorstw „Polskie Koleje Państwowe" i „Polska Poczta, Telegraf i Telefon", w stosunku do których zachowują moc obowiązującą dotychczasowe przepisy.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz wszystkim interesowanym Ministrom.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 października 1945 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
**Bolesław Bierut**

Prezes Rady Ministrów:
**Edward Osóbka-Morawski**
Minister Obrony Narodowej:
**Michał Żymierski**—Marszałek Polski
Minister Skarbu:
**Konstanty Dąbrowski**
w/z Minister Spraw Zagranicznych:
**Zygmunt Modzelewski**
w/z Minister Administracji Publicznej:
**Władysław Wolski**
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
**Stanisław Mikołajczyk**
w/z Minister Zdrowia:
**Jerzy Morzycki**
Minister Bezpieczeństwa Publicznego:
**Stanisław Radkiewicz**
Minister Przemysłu:
**Hilary Minc**
Minister Poczt i Telegrafów:
**Tadeusz Kapeliński**

Minister Lasów:
**Stanisław Tkaczow**
w/z Minister Pracy i Opieki Społecznej:
**Feliks Mantel**
Minister Oświaty:
**Czesław Wycech**
Minister Kultury i Sztuki:
**Władysław Kowalski**
Minister Sprawiedliwości:
**Henryk Świątkowski**
Minister Odbudowy Kraju:
**Michał Kaczorowski**
Minister Informacji i Propagandy:
**Stefan Matuszewski**
Minister Aprowizacji i Handlu:
**Jerzy Sztachelski**
Minister Żeglugi i Handlu Zagranicznego:
**Stefan Jędrychowski**
Minister Komunikacji:
**Jan Rabanowski**

---

13

# *Okólnik Nr 65*

z dnia 16 listopada 1945 r. (I P-7045/45N)

*w sprawie wymiaru uposażenia nauczycieli*

W związku z nasuwającymi się wątpliwościami przy wymiarze uposażenia nauczycieli na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24-go maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 126), Ministerstwo Oświaty wyjaśnia co następuje:

1. Stosownie do postanowień § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.V. 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 126), posiadający przepisane kwalifikacje do nauczania nauczyciele publicznych szkół powszechnych i nauczyciele szkół ćwiczeń oraz nauczyciele oddziałów pomocniczych specjalnych przy szkołach powszechnych otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy X i pozostają w tej grupie do czasu zdania egzaminu praktycznego.

Wobec wyraźnego brzmienia § 15 cyt.

wyżej rozporządzenia Ministerstwo Oświaty wyjaśnia, że w obecnym stanie prawnym takie przesunięcie jest niemożliwe. Nauczyciele więc szkół powszechnych nie mający egzaminu praktycznego, do czasu znowelizowania przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych i określenia innych warunków do ustalenia jak podane w cyt. wyżej rozp. Prezydenta R. P. z r. 1928 — muszą pozostać w X grupie uposażenia.

2. Stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 1.VII 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli — terminem od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin oznaczony w pierwszym bez względu na kategorie szkoły piśmie nominacyjnym, lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby. Praca w szkolnictwie prywatnym może być uwzględniona przy wymiarze uposażenia ale dopiero po jej zaliczeniu przez Ministerstwo Oświaty.
3. Czas bezpłatnej praktyki, w czasie której nauczyciel nauczał w wymiarze nie niższym niż 14 godzin tygodniowo, oraz po odbyciu której nauczyciel bezpośrednio otrzymał nominację względnie kontrakt zakończony nominacją nauczyciela tymczasowego — podlega zaliczeniu do wysługi lat z urzędu — tak jak praca kontraktowa, pełniona w wymiarze ponad 14 godzin tygodniowo, w czasie której nauczyciel uzyskał nominację.
4. Czas przebywania w niewoli nauczycieli winien być uwzględniony przy wymiarze uposażenia, stosownie bowiem do postanowień art. 18 i 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28.X 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663), funkcjonariusz zatrzymuje za ten czas nawet prawo do uposażenia względnie jego części.
5. Zaszeregowanie następuje stosownie do dyspozycji § 3 cyt. wyżej rozporządzenia na dzień 1.I 1945 r. wypłata jednak poborów służbowych i wyrównania uposażenia następuje od chwili objęcia przez nauczyciela obowiązków służbowych po ustaniu okupacji niemieckiej na danym terenie.
6. Nauczyciel przeniesiony do służby w administracji szkolnej otrzymuje w czasie tej służby uposażenie zasadnicze takie, jakie przysługiwałoby mu przy pozostaniu w służbie nauczycielskiej. Przepis ten odnosi się nie tylko do nauczycieli przydzielonych do pracy w administracji szkolnej, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 1.VIII 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, ale i do tych wszystkich nauczycieli — urzędników, którzy przeszli bezpośrednio ze służby nauczycielskiej do administracji szkolnej w formie nominacji np. inspektorzy, wizytatorzy i t. p. Przeszeregowania osób objętych § 32 dokonuje Ministerstwo Oświaty na podstawie wniosków Kuratorium, popartych szczegółowym uzasadnieniem przy dołączeniu kompletnych akt sprawy.
7. Tereny wschodnie (tereny zabużańskie, Małopolska wschodnia) są terenami okupowanymi w rozumieniu § 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 24.V 1945 r. poz. 126 Dz. Ust. a więc i w rozumieniu § 3 (1) rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26.VI 1945 r. poz. 146 Dz. Ust. tylko w odniesieniu do okresu okupacji niemieckiej. W innych przypadkach pracę tę należy traktować jako pracę za granicą, która zgodnie z postanowieniami § 2 (2) cyt. wyżej rozp. Ministra Oświaty z dnia 26.VI 1945 r. podlegać winna zaliczeniu.

Za Dyrektora Departamentu
(—) **Wł. Wilanowski**
Naczelnik Wydziału

---

14

# *W sprawie martyrologii nauczyciela polskiego*

Ministerstwo Oświaty z dnia 26 października 1945 r. N 198/45 zawiadomiło, że został utworzony przy gabinecie Ministra Oświaty specjalny referat, który zajmuje się zbieraniem materiałów ze wszystkich Okręgów Szkolnych. Chodzi o centralne gromadzenie wszystkich dowodów z dziejów walki z demokratyzacją oświaty, tajnego nauczania i zmagań nauczycielstwa z okupantem.

Doceniając w całej pełni znaczenie walk o demokratyzację oświaty w Polsce i pragnąc otoczyć należytą opieką dorobek nauczycielstwa z okresu tajnego nauczania do zakreślonych prac wyznaczam niżej wymienionych inspektorów i podinspektorów, którzy przystąpią do potworzenia przy inspektoratach powiatowych miejskich zespołowych Komisji (2 — 5 osób) składających się z **przedstawicieli nauczycieli szkół wszystkich typów, organizacji oświatowych i samorządowych oraz przedstawicieli Z. N. P.**

Kierownikami prac na poszczególnych terenach zostali wyznaczeni: obyw. Gwido Osóbka (Gdańsk), Trybusiewicz Kazimierz (pow. gdański), Żyłkowski Józef (Kościerzyna), Pietraszkiewicz Bolesław (Kartuzy), Filipczuk (Starogard), dyr. Szprenglewska (Gdynia), Jagusiak (Tczew), Staszkiewicz Stanisław (Bytów), Bula Władysław (Sławno), Kwapisz Władysław (Słupsk), Lubicz-Majewski (Lębork), Sawiński Józef (Elbląg), Mączyński Stanisław (Sztum), Józecki Piotr (Malbork), Gromadzki Władysław (Kwidzyń), Skierski Franciszek (Wejherowo), Piotrowska Bronisława (Miastko).

Osoby wyznaczone będą od tej chwili komunikowały się bezpośrednio z ob. inż. Swidwińskim, od którego otrzymają dalsze dyrektywy.

(Inż. Stanisław Swidwiński, tym. miejsce urzę-

dowania W—wa, Al. Smulikowskiego b. gmach ZNP.).

Odpisy wysyłanych pism do Warszawy należy przesyłać do Kuratorium oraz podać skład Komisji i adresy poszczególnych członków.

**Wytyczne prace obejmują:**

A. **Kronikę ważnych wydarzeń z dziedziny zmagań z najeźdźcą.**

1. Wszelkie materiały dotyczące martyrologii nauczycieli i ich rodzin z okresu okupacji należy dokładnie zbierać i przesyłać do referatu w Warszawie za pośrednictwem Kuratorium O. S. G. łącznie z odpisami.

   Mogą to być zeznania naocznych świadków zbrodni, opisy prześladowań, notatki, różne dokumenty, fotografie, wycinki z gazet, wszystkie dowody, którymi się posługiwał okupant w tępieniu szkoły polskiej i nauczycieli.
2. Należy wezwać nauczycielstwo do rejestrowania świadków i zbrodni dokonywanych na nauczycielach.
3. Wciągnąć do pracy i starszą młodzież, która może przyczynić się do wzbogacenia materiału dowodowego.
4. Przesyłać należy życiorysy i zamordowanych i więzionych, pożądane są fotografie nauczycieli pomordowanych przez Niemców.

## *Kronika okresu tajnego nauczania*

1. Materiały z okresu tajnego nauczania winny obejmować: nazwę miejscowości, typ szkoły, charakterystykę zespołu nauczycielskiego uczącego, czas trwania i organizację tajnego nauczania, omówienie wyników (pożądane dane statystyczne), informacje o tajnych organizacjach młodzieżowych, kółkach samokształceniowych, samopomocy koleżeńskiej, współpracy nauczycieli z innymi organizacjami polskimi, wydawnictwach podziemnych dla młodzieży szkół polskich.

Nauczycielstwo, młodzież, dorośli świadkowie zbrodni dokonywanych na nauczycielach mogą dostarczyć wcale cennego materiału.

Akcją należy objąć **ogół nauczycieli, szkoły wszystkich typów, organizacje oświatowe i samorządowe.**

---

15

# *OKÓLNIK Nr 58*

z dnia 11 października 1945 r. (Nr II W-1758/45N)

**w sprawie realizacji P. W. w kl. IV gimnazjalnej, I i II liceum szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, w szkołach dokształcających zawodowych, w zakładach kształcenia nauczycieli, na kursach gimnazjalnych i licealnych, oraz w sprawie przywrócenia przysposobienia sportowego w IV kl. gimnazjalnej i I i II liceum szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych**

1. W związku z realizacją P. W. Ministerstwo Oświaty po uzgodnieniu z Ministerstwem Obrony Narodowej zwraca uwagę, iż przeszkolenie w zakresie P. W. winno obejmować zarówno młodzież męską jak żeńską. Dla młodzieży męskiej przewiduje się P. W.: w gimnazjach zawodowych w kl. III i IV, w liceach zawodowych w kl. I, II i III (tam gdzie jest), w gimnazjach i liceach ogólnokształcących w kl. IV oraz I i II liceów, w szkołach dokształcających zawodowych. Dla młodzieży żeńskiej: w gimnazjach zawodowych w kl. III i IV. w liceach zawodowych w kl. I, II i III (tam gdzie jest), w liceach ogólnokształcących w kl. I i II, w szkołach dokształcających zawodowych.
2. Zajęcia z zakresu P. W. winny odbywać się w toku normalnej nauki szkolnej, są obowiązujące dla całej młodzieży, objętej wymienionymi klasami, z tym, że w programie wyszkolenia P. W. należy przewidzieć po 2 godz. zajęć tygodniowo (w miejsce dotychczasowych czterech), a w ciągu roku szkolnego cztery ćwiczenia półdniowe (licząc po 5 godz. każde) i cztery ćwiczenia całodzienne (licząc po 10 godz. każde).
3. W gimnazjach i liceach dla młodzieży opóźnionej (w/g programu nauki o trybie przyśpieszonym) dopuszczalne jest ograniczenie programu wyszkolenia do jednej godziny tygodniowo, oraz czterech ćwiczeń półdniowych, czterech ćwiczeń całodziennych.
4. P. W. należy prowadzić według dotychczasowych zarządzeń i instrukcji opierając się na istniejącym programie (1937 r.).
5. We wszystkich hufcach należy przeprowadzić wyszkolenie w/g programu stopnia pierwszego w dalszym ciągu, a w miarę wyczerpania programu pierwszego stopnia uzupełnić programem wyszkolenie II stopnia, z pominięciem nauki strzelania.
6. Komendanta hufca zatwierdza Kuratorium Okręgu Szkolnego, kierownictwo Szkoły przed wysłaniem wniosku, winno uzgodnić kandydaturę z odnośnym kierownictwem referatu W. F. i P. W. przy R. K. U.
7. Nauczycielowi, prowadzącemu zajęcia P. W. liczy się 3 godz. lekcyjne (rozporządzenie z dn. 29 kwietnia 1938 r.).
8. W związku z ustaleniem godzin P. W., wznawia się przysposobienie sportowe w kl. IV gimnazjum, I i II liceach w wymiarze 2 godzin tygodniowo.

Ze względu na doniosłe znaczenie P. W., mające na celu wychowanie dzielnych, świadomych obywateli, gotowych w każdej chwili do obrony kraju, zechcą kuratorowie otoczyć przedmiot ten specjalnie troskliwą pieczą.

Dyrektor Departamentu:
(—) **W. Schayer**

16

# *Zarządzenie Ministerstwa Oświaty*

z dnia 23 listopada 1945 r. (Nr II-2570/45 N)

*w sprawie ferii zimowych w roku szkolnym 1945/46*

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

Ferie zimowe w roku szkolnym 1945/46 trwają od dnia 22 grudnia 1945 r. do dnia 7 stycznia 1946 r. włącznie.

za Ministra Oświaty:
(—) **H. Kuczkowska**
Podsekretarz Stanu.

---

17

# *Zarządzenie Ministra Oświaty*

z dnia 14 września 1945 r. (Nr II KN-1006/45)

*w sprawie kształcenia czynnych niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych*

Celem ułatwienia czynnym a niewykwalifikowanym nauczycielom szkół powszechnych uzyskania pełnych kwalifikacyj do nauczania i dla zorganizowania jednolitej akcji w tym kierunku zarządzam, co następuje:

I. Organizacja.

§ 1. Tworzy się Centralną Komisję Kształcenia Nauczycieli niekwalifikowanych przy Wydziale K. N. Ministerstwa Oświaty oraz Rejonowe Komisje Kształcenia Nauczycieli niekwalifikowanych przy zakładach kształcenia nauczycieli.

§ 2. Zadaniem Centralnej Komisji Kształcenia Nauczycieli jest :

a) opracowanie programów systematycznego kształcenia czynnych niekwalifikowanych nauczycieli na kursach i drogą pracy samodzielnej,
b) inicjowanie i organizowanie prac związanych z wydawaniem materiałów do samokształcenia (skryptów).
c) planowanie wydawnictw popierających samouctwo i współdziałanie w ich redagowaniu,
d) uwzględnienie potrzeb niekwalifikowanych nauczycieli w akcji radiowo - odczytowej dla ogółu nauczycielstwa.

§ 3. Zadaniem Rejonowej Komisji Kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli jest :

a) bezpośrednie kierowanie akcją samokształceniową przydzielonej przez Kuratorium Okręgu Szkolnego grupy niekwalifikowanych nauczycieli w charakterze uczniów-eksternów,
b) wyznaczanie i egzekwowanie przydziałów miesięcznych,
c) organizowanie i prowadzenie wyznaczonych programem kursów w okresie ferii świątecznych i wakacji,
d) udzielanie rad i wskazówek uczniom-eksternom drogą osobistych kontaktów lub korespondencyjnie,
e) przeprowadzenie egzaminów rocznych.

§ 4. W skład Centralnej Komisji przy Ministerstwie Oświaty wchodzą: przewodniczący, z reguły Naczelnik Wydziału K.N. w Ministerstwie Oświaty. jego zastępca i powołani na wniosek przewodniczącego członkowie do poszczególnych zadań.

§ 5. W skład Rejonowych Komisyj wchodzą dyrektorowie Zakładów K. N., jako przewodniczący, ich zastępcy i na wniosek dyrektorów powołani przez Kuratorium członkowie spośród nauczycieli poszczególnych przedmiotów w tym zakładzie, lub w razie potrzeby w innym.

Członkowie Rejonowych Komisji Kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli winni mieć tak zorganizowane zajęcia w Zakładzie K. N. aby 2 dni w tygodniu mogli poświęcić całkowicie na pracę nad uczniami - eksternistami.

§ 6. Oprócz wymienionych powyżej komisyj współdziałają w zakresie praktycznego doskonalenia zawodowego czynnych niekwalifikowanych nauczycieli: inspektorzy szkolni, kierownicy szkół i organizacje nauczycielskie.

§ 7. Inspektorzy szkolni obowiązani są w tym zakresie do:

a) powierzania nauczycieli niekwalifikowanych opiece kierownika lub doświadczonego nauczyciela szkoły,
b) stwarzania im warunków pracy nad sobą,
c) organizowania lekcyj pokazowych,
d) wizytowania nie tylko w charakterze nadzoru, lecz przede wszystkim w celach instrukcyjnych,
e) organizowanie bibliotek powiatowych. pracowni, ognisk metodycznych i t. p.

§ 8. Kierownicy szkół zobowiązani są przy współudziale grona nauczycielskiego do roztoczenia opieki nad niekwalifikowanymi nauczycielami przez:

a) instruowanie w prowadzeniu lekcji,
b) częste wizytowanie lekcji i w związku z tym udzielanie rad i wskazówek,
c) zapraszanie na lekcje innych nauczycieli,
d) pomoc w układaniu planów pracy dydaktyczno-wychowawczej.

§ 9. Niekwalifikowani nauczyciele korzystają również z pomocy, jakiej udzielają organizacje nauczycielskie ogółowi nauczycielstwa w dziedzinie doskonalenia pracy zawodowej.

II. Sposób uzyskania pełnych kwalifikacji przez czynnych niekwalifikowanych nauczycieli.

§ 10. Czynni niekwalifikowani nauczyciele z

cenzusem licealnym lub równorzędnym otrzymują kwalifikacje do nauczania w szkołach powszechnych drogą przesłuchania wstępnego kursu pedagogicznego, rocznej praktyki i kursu wakacyjnego, zakończonego egzaminem dojrzałości dla eksternów w liceum pedagogicznym.

§ 11. Czynni niekwalifikowani nauczyciele z cenzusem gimnazjalnym otrzymują pełne kwalifikacje do nauczania w szkołach powszechnych drogą przesłuchania wstępnego kursu pedagogicznego. drogą nie więcej jak pięć lat trwającej praktyki w szkole powszechnej, w czasie której są powoływani na kursy w okresie ferii świątecznych i wakacji; w tym czasie będą przerabiali materiał naukowy 3-letniego liceum pedagogicznego pod kierunkiem właściwej Rejonowej Komisji kształcenia.

Końcowy kurs wakacyjny zakończony będzie egzaminem dojrzałości z zakresu liceum pedagogicznego.

§ 12. Czynni niekwalifikowani nauczyciele bez cenzusu gimnazjalnego winni uzyskać najpierw wykształcenie gimnazjalne.

W tym celu wyznacza się dwuletni okres samokształcenia, kierowanego przez Rejonową Komisję kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli.

W tym czasie będą uczestniczyli w kursach w okresie ferii świątecznych i wakacji oraz będą wykonywali zadane im prace. Ostatni z kolei kurs zakończony będzie egzaminem z zakresu gimnazjum ogólnokształcącego.

Po uzyskaniu cenzusu gimnazjalnego dalszy tok pracy przewidziany jest jak w § 11.

§ 13. Celem kursów wymienionych powyżej zarówno w czasie ferii świątecznych, jak i wakacji, jest:

a) sprawdzanie postępów słuchaczy w ich pracy samokształceniowej,
b) wysuwanie nowych zagadnień do przerobienia, omawianie nowego materiału przeznaczonego do opracowania na najbliższy okres, udzielanie wyjaśnień, wskazywanie źródeł i lektury, udzielanie rad i wskazówek dla pracy samokształceniowej,
c) zsyntetyzowanie materiału naukowego, przerobionego samodzielnie przez słuchaczy,
d) uzupełnianie pewnych przedmiotów, niedających się w całej pełni nauczyć drogą samouctwa, jak śpiew, zajęcia praktyczne, ćwiczenia cielesne, rysunki, zajęcia laboratoryjne i t. d.

§ 14. Czynni niekwalifikowani nauczyciele mogą także uzyskać pełne kwalifikacje do nauczania w szkole powszechnej drogą egzaminu dla eksternów z zakresu gimnazjum i liceum pedagogicznego bez przerabiania materiału drogą wyżej wskazaną.

III. Postanowienia ogólne.

§ 15. Czynni niekwalifikowani nauczyciele wnoszą do Kuratorium Okręgu Szkolnego podania o przyjęcie w charakterze uczniów-eksternów do Rejonowych Komisji kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli.

§ 16. Kuratoria przydzielą niekwalifikowanych nauczycieli z cenzusem licealnym lub równorzędnym do Rejonowej Komisji kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli przy pedagogium lub w braku tegoż przy najlepiej postawionym i wyposażonym liceum pedagogicznym. Pozostałych nauczycieli przydzielą do Rejonowych Komisji przy liceach pedagogicznych z podziałem na grupy według cenzusu, biorąc pod uwagę odległość miejsca pracy od liceum pedagogicznego.

Kuratoria koordynują prace Rejonowych Komisji kształcenia niekwalifikowanych nauczycieli, udzielają im wytycznych, przesyłają im nadesłane z Ministerstwa Oświaty materiały naukowe i czuwają nad wykonaniem nałożonych na nich niniejszym zarządzeniem zadań.

§ 17. Nauczyciele niekwalifikowani wykazujący dobre postępy w pracy samokształceniowej otrzymują na wniosek przewodniczącego właściwej Komisji Rejonowej odpowiednią zniżkę godzin pracy w szkole, o ile właściwy inspektor szkolny uzna ich pracę szkolną za zadowalającą.

§ 18. Sprawozdania co do uczestnictwa i postępów w pracy czynnych niekwalifikowanych nauczycieli Rejonowe Komisje przesyłają do właściwego Kuratorium Okręgu Szkolnego co roku do dnia 15 września; zbiorowe sprawozdania prześlą Kuratoria Okręgów Szkolnych Ministerstwu Oświaty do dnia 1 października każdego roku.

Minister Oświaty:
**Cz. Wycech**

---

18

# *Zarządzenie Ministra Oświaty*

z dnia 19 września 1945 r. (Nr IP-4784/45 N)

**wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, w sprawie wynagrodzenia nauczycieli publicznych szkół powszechnych (szkół ćwiczeń, szkół specjalnych), szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych z tytułu nauczania lub zajęć w godzinach nadliczbowych**

Celem uregulowania sprawy wynagrodzenia nauczycieli z tytułu nauczania oraz zajęć w godzinach nadliczbowych, zarządzam z ważnością od 1 września 1945 r., co następuje:

§ 1. Nauczyciele publicznych szkół powszechnych (szkół ćwiczeń, szkół specjalnych), szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli oraz nauczyciele szkół zawodowych — za nauczanie w godzinach nadliczbowych t. j. przekraczających wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół, otrzymują wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.

§ 2. (1) Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe wypłaca się:

a) jeśli nauczanie, względnie pełnienie innych czyn-

ności w godzinach nadliczbowych trwa przez pełne dwa półrocza nauki szkolnej — przez 12 miesięcy,

b) jeśli zajęcia te trwają przez jedno półrocze nauki szkolnej — przez 6 miesięcy,

c) jeśli zajęcia te trwają przez okres co najmniej 5 lub więcej pełnych miesięcy, lecz nie przez pełne dwa półrocza nauki szkolnej — przez liczbę miesięcy o 1 większą od liczby miesięcy. w ciągu których zajęcia te trwały,

d) jeśli zajęcia te trwają przez okres krótszy niż 5 miesięcy—przez okres, w którym one trwały, z tym, że nauczycielowi, który rozpoczął lub zakończył zajęcia w środku miesiąca, względnie rozpoczął i zakończył zajęcia w środku miesiąca, należy za okresy czasu krótsze od pełnego miesiąca wypłacić za każdy dzień 1/30 stawki miesięcznej.

(2) Wynagrodzenie za 11 i 12 miesiąc (punkt c) i wynagrodzenie za miesiąc dodatkowy (punkt c), określa się w wymiarze, odpowiadającym należności dla danego miesiąca za średnią miesięczną liczbę godzin nadliczbowych w okresie czasu, w ciągu którego nauczyciel był zatrudniony.

§ 3. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe płatne jest z góry lub z dołu w zależności od rodzaju godzin nadliczbowych. Z góry płatne są godziny nadliczbowe, przydzielone nauczycielowi na dany rok szkolny na podstawie ustalonego z góry i zatwierdzonego na cały rok szkolny podziału czynności grona nauczycielskiego. Z dołu natomiast płatne są godziny nadliczbowe, dla których okres trwania nie może być z góry ustalony (np. za godziny nadliczbowe, wynikające z powierzenia zastępstw osób chorych i urlopowanych bezterminowo).

§ 4. Wysokość miesięcznej stawki za 1 godzinę nadliczbową w tygodniu wynosi:

1) dla wychowawczyń przedszkoli 50 zł,
2) dla nauczycieli szkół powszechnych 60 zł.,
3) dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących. zakładów i kursów kształcenia nauczycieli oraz nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w szkołach zawodowych 80 zł.
4) dla nauczycieli szkół zawodowych z pełnymi kwalifikacjami do nauczania przedmiotów zawodowych, oraz nauczycieli Wyższych Kursów Naucz., Państw. Pedagogiów, Państw. Instytutu Rob. Ręcznych, Państw. Instytutu Pedagogiki specjalnej oraz Państw. Instytutów Pedagogicznych 100 zł.
5) dla instruktorów w szkołach zawodowych 60 zł.

§ 5. Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli otrzymują wynagrodzenie w wysokości 100 zł. miesięcznie za każdą z następujących czynności:

1) za opiekę wychowawczą nad jedną klasą,
2) za opiekę nad jednym gabinetem (fizycznym, chemicznym i przyrodniczym lub innym),
3) za opiekę nad organizacją uczniowską,
4) za prowadzenie biblioteki.

§ 6. Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących. szkół zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli, spełniający czynności związane z zarządem internatów lub czynności wychowawców młodzieży w internatach przy zakładach państwowych, otrzymują wynagrodzenie w wysokości 500 złotych miesięcznie.

§ 7. Nauczyciele szkół ćwiczeń, szkół powszechnych i specjalnych, którzy spełniają czynności związane z praktycznym kształceniem kandydatów na nauczycieli, otrzymują miesięcznie wynagrodzenie jak za 4 godziny nadliczbowe według stawek dla nauczycieli szkół powszechnych.

§ 8. Lekarze i dentyści szkolni za opiekę higieniczno - lekarską otrzymują miesięcznie 100 zł. za każdą godzinę pracy tygodniowo.

Minister Oświaty:
**Cz. Wycech**

---

19

# KOMUNIKAT

## *w sprawie sprowadzenia dokumentów polskich, pozostawionych w urzędach i instytucjach na terenach ZSRR*

Ministerstwo Oświaty pismem z dn. 28.IX.1945 r. Nr B. Prez. — 227/45 N podało do wiadomości władz podległych pismo Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 17.IX.1945 r. Nr 11140/45 treści następującej:

W odpowiedzi na pismo Nr SP. 5878/45 z dn. 4.VI 1945 r. przekazane mi 6.IX br. przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, powiadamiam. że dokumenty polskie pozostawione w urzędach i instytucjach na terenach Z. S. R. R. mogą być sprowadzone do kraju za pośrednictwem Pełnomocników Rządu R. P. do spraw ewakuacji, działających w republikach Litewskiej, Białoruskiej i Ukraińskiej.

Ze względu na to, że Pełnomocnicy Rządu R. P. na b. terenach polskich mają zasadniczo za zadanie jedynie przeprowadzenie ewakuacji ludności polskiej. obciążanie ich dodatkowymi funkcjami w zastępstwie przyszłych placówek konsularnych jest możliwe tylko w wypadkach rzeczywistej potrzeby szybkiego sprowadzenia dokumentów.

Z powyższych względów pożądane jest nadsyłanie podań zbiorowych za pośrednictwem władz szkolnych lub Ministerstwa Oświaty, przy czym sprawy wycofania dokumentów z terenów Litwy, Białorusi i Ukrainy winny być przedstawione w oddzielnych podaniach.

Podania z dwoma odpisami należy kierować do Urzędu Głównego Pełnomocnika do spraw ewakuacji w Warszawie, ul. Rakowiecka 4.

20

# KOMUNIKAT

## *w sprawie wypłaty pośmiertnego*

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 17. IX. 1945 roku Nr D/III 2016/2/45 wyjaśniło, że wypłata pośmiertnego rodzinie lub osobie, która poniosła koszty pogrzebu po zmarłym w czasie okupacji funkcjonariuszu państwowym, przysługuje jedynie w razie f a k t y c z n e g o pokrycia kosztów pogrzebu.

Stosownie do postanowień art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28.X. 1933 (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) wysokość zwracanych kosztów pogrzebu winna być obliczana wg. przysługującego zmarłemu uposażenia z dnia 1.IX. 1939 r.

Z powyższego wynika, że jeżeli śmierć funkcjonariusza państwowego nastąpiła w obozie koncentracyjnym, w obozie jeńców, w więzieniu i t. p. i jeżeli rodzina nie wykaże, iż z tego tytułu poniosła koszty — wypłata pośmiertnego w myśl wyżej wymienionego orzeczenia nie przysługuje.

(Nr IP — 6651/45N)

---

21

# KOMUNIKAT

## *o przewodniku dla spółdzielni uczniowskich „Młody Spółdzielca"*

Ministerstwo Oświaty zwracając uwagę na ukazanie się pierwszego po sześcioletniej przerwie fachowo i starannie redagowanego przewodnika „Młody Spółdzielca", wydawanego nakładem Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P. (Łódź, Południowa 20), poleca czasopismo to jako pomoc naukową do użytku w szkołach powszechnych oraz średnich ogólnokształcących i zawodowych.

„Młody Spółdzielca" obejmuje wszystkie dziedziny, na których opiera swoją działalność zorganizowany ruch spółdzielczy w Polsce. Spółdzielczość ma dziś nieograniczone możliwości rozwoju i stawia sobie za cel odbudowę i przebudowę życia gospodarczego i społecznego w wolnej naszej Ojczyźnie. Już obecnie, kiedy ruch spółdzielczy zaczyna dopiero nabierać rozpędu, brak jest odpowiednich ludzi do pracy w spółdzielniach. „Młody Spółdzielca" nowe kadry pracowników i działaczy spółdzielczych widzi przede wszystkim wśród młodzieży, która w tej chwili jest na ławie w szkole powszechnej i średniej.

„Młodego Spółdzielcę" można nabyć w Związku Rewizyjnym Spółdzielni R. P. w Łodzi, ul. Południowa 20 oraz we wszystkich oddziałach i spółdzielniach księgarsko - papierniczych.

(Nr IIIH — 945/45N).

---

22

# KOMUNIKAT

## *Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego w Sopocie*

z dnia 20 listopada 1945 r. Nr 11015/45

*w sprawie prenumeraty „Nowej szkoły" dla Inspektoratów Szkolnych i Dyrekcji szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych*

Od maja 1945 r. Ministerstwo Oświaty wydaje miesięcznik p. t. „Nowa Szkoła", poświęcony zagadnieniom psychologiczno - dydaktyczno - metodycznym pod kątem dokonywującej się przebudowy społecznej. Prócz działu ogólnego, każdy zeszyt objętości około 64 stron zawiera kronikę oświatową, w której umieszczane są sprawozdania zjazdowe a nawet przemówienia i odezwy Ministra Oświaty Czesława Wycecha.

Ze względu na w a ż n o ś ć i a k t u a l n o ś ć poruszanych zagadnień Kuratorium O. S. G. zaleca prenumeratę powyższego czasopisma zarówno szkołom jak i szerszemu gronu nauczycielskiemu. Przedpłata do końca 1945 r. wynosi 90 zł., pojedynczy zaś numer kosztuje 12—15 zł. Zamówienia należy kierować do Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych, oddział w Sopocie, Anny Jagiellonki 12.

Naczelnik Wydziału Ogóln.

(—) **Pruszyński Józef**

**Część nieurzędowa**

23

# „Myśmy przyszłością Narodu..."

Młodzież nasza, szczególnie na obszarze Wybrzeża, musi być otoczona specjalną opieką. Sześć lat wojny, prześladowanie okupanta i ruchy imigracyjne ludności odbiły się fatalnie na stanie zdrowia dzieci i młodzieży. W zrozumieniu tych zagadnień Kuratorium organizuje w szkołach opiekę lekarsko-higieniczną i dentystyczną.

Trudności są ogromne, brak lekarzy i pielęgniarek, brak gabinetów lekarskich i dentystycznych uniemożliwiają pracę. Dziesiątego listopada 1945 odbyło się pierwsze posiedzenie lekarzy szkolnych Kuratorium. Jako główne zadanie postanowiono zorganizować walkę z chorobami społecznymi na terenie szkoły. Do chorób społecznych zalicza się jaglicę, gruźlicę i choroby weneryczne. Walka z jaglicą jest prosta. Lekarz robi przegląd całej szkoły, a chorych i podejrzanych o chorobę kieruje do poradni przeciwjagliczej najbliższego Ośrodka Zdrowia.

Walka z gruźlicą jest o wiele trudniejsza. Do tego celu służy u dzieci młodszych do lat 14 odczyn Pirqueta. Jest to próbka wykonana z tuberkuligą na rączce, celem wykazania czy dziecko jest zakażone gruźlicą czy też nie. Następnie prześwietla się klatkę piersiową promieniami Roentgena. Aby cel został osiągnięty musi być zbadana cała klasa oraz cały personel nauczycielski. Jeden chory zapomniany i niewykryty może zarażać innych.

Brak Roentgenów stoi na przeszkodzie wykonania tego planu w całości.

Na razie tylko na terenie Gdańska, Wrzeszcza, Oliwy, Sopot, Gdyni i Starogardu zostały rozpoczęte badania masowe i pirquetowskie. Dzięki przychylnemu stanowisku dr. Rowińskiego, kierownika działu Radiologii Akademii Lekarskiej w Gdańsku, zostało rozpoczęte masowe prześwietlanie szkół średnich i zawodowych m. Gdańska.

Mamy jednak nadzieję, że stopniowo w miarę uruchamiania dalszych aparatów roentgenowskich na terenie województwa, zostanie akcja walki z gruźlicą na terenie szkół zrealizowana.

**Dr. Doerffer.**

---

24

# Na nowym odcinku pracy

Uchwała Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 1945 r. przekazująca opiekę nad dzieckiem osieroconym z resortu Opieki Społecznej Ministerstwu Oświaty stanowi moment przełomowy nie tylko w dziedzinie spraw bezpośrednio związanych z problemem sieroctwa, lecz wprowadza na nowe tory rozwiązanie całokształtu zagadnień wychowania pozaszkolnego, wynikających z głębokich przeobrażeń natury rewolucyjnej w strukturze gospodarczej, społecznej i politycznej świata po najstraszliwszej w dziejach wojnie.

Opieka nad dzieckiem osieroconym i opuszczonym w Polsce przedwojennej w przeważającym stopniu pozostawiona była ofiarności społecznej w ramach akcji stowarzyszeń charytatywnych, bądź wykonywana była przez organy samorządu terytorialnego.

Czynnik państwowy występował w głównej mierze w charakterze nadzoru.

Z chwilą, gdy już pobieżne stwierdzenie spustoszeń dokonywanych przez morderców hitlerowskich ujawniło m. in. fakt, że liczba pełnych sierot przekracza 300 tysięcy, półsierot pół miliona, zaś z przedwojennych zakładów pozostała zaledwie dziesiąta ich część, a samorządy terytorialne pozbawione są możliwości należytego wywiązywania się z ustawowo ciążących na nich obowiązków, wprowadzenie radykalnych zmian, zarówno w zasadniczym podejściu do zagadnienia jak i w metodach jego rozwiązywania staje się naglącą koniecznością.

Niezależnie i na równi ze sprawą opieki nad sierotami, życie powojenne, wymagające w najbliższych latach olbrzymiego wysiłku wszystkich sił w dziele odbudowy i przebudowy gospodarczej kraju, wysuwa poważny problem opieki nad dzieckiem rodziców pracujących.

Niemniej istotną jest też sprawa przygotowania człowieka bliższego już pokolenia do pożytecznego dla rozwoju kultury korzystania z coraz to wzrastającego czasu wolnego od pracy zarobkowej, szczególnie zaś na skutek przewidywanego wyzysku na energii atomowej dla celów wytwórczości.

Organizacyjne rozwiązywanie kompleksu tych spraw przypada w udziale Wydziałowi Wychowania Pozaszkolnego Ministerstwa Oświaty, który prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości przekształci się w Departament.

* * *

Ograniczając się do b. ogólnikowego poruszenia problemów związanych z sieroctwem, stwierdzimy kilka momentów je naświetlających.

Przyjęcie przez Państwo całkowitej opieki nad 300-tysięczną rzeszą pełnych sierot, nie uwzględniając jakże często koniecznej pomocy półsierotom, wymagałoby założenia około 3000 Domów Dziecięcych, obliczonych przeciętnie na 100 wychowanków każdy, zatrudniających nie mniej aniżeli 40.000 pracowników personelu wychowawczego, administracyjnego i gospodarczego. Wyżywienie dzieci i pracowników oraz pobory tych ostatnich wymagałyby wydatku— uwzględniając aktualne ceny przydziałów artykułów żywnościowych oraz normy uposażeniowe — ponad 10 milionów złotych dziennie.

Koszt adaptacji i remontu budynków, sprzętu, transportu, książek, podręczników i materiałów piśmiennych, utrzymania czystości i t. d. wydatek ten prawdopodobnie podwoi.

Siedem milionów rocznie wymagałoby skromne zaspokojenie potrzeb opieki jedynie nad pełnymi sierotami!

Bezcelowe byłoby postawienie pytania, czy Państwo może zdobyć się na tak wielki wysiłek, skoro ze względów nie tylko sentymentu i obowiązku żyjących wobec poległych ofiar. lecz z racji najżywotniejszych interesów naszej przyszłości historycznej naród cały musi podjąć się dźwigania ciężaru nań spadającego.

Pełne sieroty stanowią obecnie 5% całej ilości dzieci polskich, albo inaczej 1,5% ogółu ludności Polski. Jeśli przyjąć, że dwie trzecie dochodu narodowego zostają skonsumowane, to wynikałoby, że 1% dochodu tego winien być — na cele zabezpieczenia przed masowym wyniszczeniem i należytego wychowania pełnych sierot — poświęcony.

Jest przeto rzeczą oczywistą, że omawiane zadanie, mające wybitne znaczenie ogólno - państwowe. przerasta możliwości działania organizacji społecznych i samorządowych.

Jedynie czynnik państwowy, przy świadomym odpowiedzialności współudziale całego społeczeństwa, powołany być może do pracy, mogącej wówczas mieć szanse pomyślnego wyniku.

* * *

Gdyby jednak tempo rozwoju odbudowującego się życia gospodarczego, szczególnie w najbliższym okresie kilkuletnim nie zezwoliło na pełne, o własnych siłach narodu, zaspokojenie tych z grubsza zaznaczonych potrzeb, Naród i Państwo Polskie, które największe i najdotkliwsze w tej wojnie poniosło straty w materiale ludzkim, uprawnione byłyby do szukania i korzystania z pomocy z zewnątrz, w pierwszym rzędzie wśród Polonii zagranicznych oraz w odpowiednich instytucjach samopomocowych Zjednoczonych Narodów. W ten sposób obarczonoby pewnym ciężarem ponoszenia ofiar materialnych te społeczności, które uniknęły bezpośredniego zetknięcia z przejawami bestialstwa germańskiego.

* * *

W takim rozumieniu zadań i potrzeb dnia dzisiejszego w odniesieniu do poruszanej sprawy, Kuratorium O. S. Gdańskiego w czerwcu b. r. poczyniło pierwsze kroki przygotowawczo - organizacyjne na tym odcinku.

Jeśli na każde województwo przypadnie przeciętnie przyjęcie około 20 tysięcy pełnych sierot, to województwa zachodnie z licznych względów winnyby raczej podnieść tę liczbę do 25—30 tysięcy.

Przyjmując tę górną liczbę, w każdym z powiatów województwa gdańskiego, w myśl planu Kuratorium. umieszczono by około 2000 sierot.

Realizacją tego zadania zajął się Wydział Wychowania Pozaszkolnego, powstały od września b. r.

Wobec tego, iż wymieniona na wstępie decyzja Rady Ministrów miała charakter zasadniczy, termin zaś przekazywania agend. przez Urzędy Opieki Społecznej nie był wówczas bliżej sprecyzowany (obecnie już ustalony na dzień 1 stycznia 1946 roku) Kuratorium powołało w lipcu b. r. Wojewódzkie i Powiatowe Komitety dla Spraw Wychowania Pozaszkolnego. których zadaniem było skoordynowanie w zakresie przejściowym pracy kompetentnych czynników administracji publicznej oraz organizacji społecznych i stronnictw politycznych.

Dwutorowość akcji na tym odcinku trwała jednak do listopada b. r. t. j. do chwili otrzymania odnośnych zarządzeń Ministerstwa Opieki Społecznej przez Urząd Wojew., co w pewnej mierze wpływało hamująco na zapoczątkowane tempo pracy. naszego Wydziału.

Z tego też źródła powstały trudności w pracach związanych z przygotowaniem budynków, sprzętu i aprowizacji zaprojektowanych Domów Dziecka dla pierwszej grupy powstających zakładów, obliczonych na przyjęcie 300 wychowanków.

Dopiero kredyty na listopad br. przyznane Kuratorium uwzględniają po raz pierwszy planowe wydatki na Domy Dziecięce, m. in. odpowiednie kredyty na adaptacje budynków.

Na dzień 1 grudnia br. czynne są zorganizowane przez Kuratorium dwa Domy Dziecka w Sopocie, jeden w Sławnie, jeden w Ustce, jeden w Jackowie oraz przygotowane są do przyjęcia dzieci — po jednym w Sławnie, Jackowie, Srebrnym Dworze i Wietrznie. Uruchomienie całkowicie przygotowanych już Domów we Wrzeszczu i Sztumie uzależnione jest jedynie od otrzymania przydzielonych, lecz na razie nie wydanych, koców i bielizny pościelowej. Na ukończeniu są prace przygotowawcze 2 Domów w Kwidzyniu oraz jednego w Gdańsku.

W styczniu 1946 r. ma być ukończony remont budynków dla 2 Domów w Sopocie, 1 we Wrzeszczu, 2 w Bytowie oraz zorganizowane w Słupsku i Oliwie. Ten ostatni będzie miał przeznaczenie specjalne — dla dziecka gruźliczego. W tym samym czasie powstanie w Oliwie zakład specjalny dla dzieci opóźnionych w rozwoju umysłowym.

Poczynając od połowy grudnia b. r. przewidziane jest zapoczątkowanie przejmowania przez Kuratorium zakładów, podlegających dotychczas kompetencji Wojew. Urzędu O. S.

Siłą rzeczy na drugim planie znalazły się na razie sprawy organizacyjne gospodarstw rolnych, mających do pewnego stopnia zapewnić samowystarczalność powstających zakładów. Pierwsze zaledwie kroki w tym kierunku są zrobione na terenie powiatów Sławno i Bytów.

Jako pierwszy półinternat dla dzieci pracowników oświatowych czynny jest D. D. Nr 1 w Sopocie, w ten sposób spełniający chwilowo dwa zadania.

Stworzenie odrębnego półinternatu w Sopocie oraz sześciu półinternatów w miastach powiatowych znajduje swoje miejsce w planach realizacyjnych na bliską przyszłość.

**Jan Majewski.**

---

Administracja Dziennika Urzędowego zawiadamia, że w sprawie nabycia pojedynczych numerów Dziennika Urzędowego należy zwracać się bezpośrednio do Wydziału Ogólnego Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego w Sopocie, ul. Grunwaldzka 31, pokój nr 19. Należność za niniejszy numer w kwocie zł. 20 należy wpłacić w najbliższym Urzędzie Pocztowym pod adresem: Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego w Sopocie, ul. Grunwaldzka 31, pokój nr 19 z adnotacją — prenumerata Dziennika za miesiąc grudzień 1945 r. nr 1.

**Warunki umieszczenia ogłoszeń:** Cała strona zł. 1000, pół strony zł. 600, ćwierć strony zł. 350, jedna dziesiąta strony zł. 150. Ogłoszenia umieszcza się tylko po zapłaceniu z góry przypadającej należności. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.


**Redakcja:** Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego, Sopot, ul. Grunwaldzka 31, pokój 19, tel. 51-331.
Z polecenia Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego wykonały Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych w Sopocie, ul. dra Ceynowy 12 (dawniej Anny Jagiellonki).

Tłoczono : Drukarnia Nr 8 Spółdzielni Wydawniczej ,,CZYTELNIK'', Gdynia, ul. Mściwoja Nr 7. Telefon 26-239.

686-K